

Asztalizene

(részlet a háromtétéles színműből)

Térey János

SZEMÉLYEK

KÁLMÁN, baleseti sebész a Szent János kórházban
ALMA, Kálmán felesége, ügyvéd
GYŐZŐ, a White Box étterem tulajdonosa
MARIANN, Győző felesége, kozmetikus
DELFIN, szoprán, az Operaház magánénekesnője
KRISZTIÁN, belsőépítész, díszlettervező
HENRIK, operakritikus
ZSUZSI, pincérnő a White Box-ban
ROLAND, pincér a White Box-ban
A DISZPÉCSER HANGJA

Zsuzsi és Roland 20-25 év körül, a többiek 30-40 év között. Játsszódik Budapesten, a kétezres évek közepén. Februári nap, szombat, késő délutántól hajnalig. Megszakításokkal szimfonikus vagy kamarazene szól, olasz operák intermezzói, illetve swing, vokális részek nélkül. A darabnak nem lehet eredeti zenéje. Delfin nem énekelhet. Senki sem dohányozhat. Szünet nélkül játszandó

(III. Presto)

1

(A társaság szétszóródva az asztalok körül. Az asztalokon félig üres palackok. Győző középen áll. Krisztián Almával. Henrik egyedül. Kálmán Delfinnel; Delfinnek ki van bontva a haja. Éjfél felé)

GYŐZŐ *(emeli a poharát)*
Ez az életem orgonapontja.
Drága barátaim, mind, akik véletlenül
Benéztetek hozzám így szombat este!
Hadd dicsekedjem ezzel a pompás hellyel...
Tudjátok, éppen egy éve kötöttük meg
Az adásvételi szerződést. Proszit. *(Koccintanak)*
KRISZTIÁN *(az ujjain számol. Almának)*
Győzőnek, összeszámoltam,
Négy vagy öt névnapija van:
Esküszöm, egyik sem a mai nap!
Nincs se kiskarácsony,
Se nagykarácsony, se pünkösöd, se húsvét,
Mégis Győző van a központban.
Ő a szervezőzseni, nézz oda,
Hogy kamatoztatja a képességét.
Különös tehetsége van ahhoz,
Hogy összetrombitáljon ötven embert...
ALMA
Mindig ugyanazt az ötvenet.
KRISZTIÁN
...És kivilágos virradatig ünnepeltesse magát
Egyetlen évben kábé egy tucatszor.
Nem unják a pofáját?
ALMA
A többiek? Csak átesnek az életen.
Hozzá képest mindenki tetszhalott.
KRISZTIÁN *(megsemmisítően)*
Koccintsunk Győzőre! Koccintsunk Győzőre!
Mostantól apropó se kell, csak koccintsunk.

Odakintről szirénavijjogás. Mindenki összenéz, majd miután a szirénaszó abbamarad, megint koccintanak. Jön Zsuzsi és Roland, összeszedik a borospalackokat, próbálják fölvenni a rendeléseket

GYŐZŐ *(a telefonjával játszik)*
Mindenkint meg kell zörgetni egyszer.
Mindannyian arra áhítozunk, hogy megzörgessenek. *(A mellére csap egy jókorát)*
Vágyom rá: valaki sújtson ide egy jó nagyot.
Szólaljak meg, essek kétségbe, de valami történjen!... *(Iszik, körbejár a teremben, belenéz a vendégei szemébe)*
Megyek, méterenként halottba botlom.
Benézek ide, benézek oda. Nincs garancia,

Hogy életben talállok bárkit is.
Végigfutom a tegnapi regisztrert,
S kitörlöm az összes halottakat. *(Elejti a telefonját)*
Tavaly mindenki elhunyt,
Eldőlt, vagy megszűnt egzisztencia lenni;
De a maradék nem mond le.
Nincs az a pénz, olyan Isten nincsen.

Szirénavijjogás. Jön Mariann, barna retiküllel a vállán

GYŐZŐ *(fölemeli a mobilját a földről)*
Mariann!
MARIANN *(jön)*
Semmi, csak egy magányos rohamkocsi.
Kilenckor mégis megjött a Virág.
Lefektettem a gyerekeket, aztán
Arra gondoltam, ha már van egy szabad estém,
Bejövök, megnézek... Hm? Mi van?
GYŐZŐ *(puszit ad Mariannak)*
De jó, hogy látlak emberek között.
MARIANN
De jó látni, hogy dolgozol.
GYŐZŐ
Hogy van a Blanka?
MARIANN
Sokkal jobban, mint reggel...
A láza lement, de egész nap csúnyán köhögött. *(Magyarázólag, a többiekre nézve)*
Tüszösmandula-gyulladás van.
Nem veszélyes, de ha nem vetetjük ki
A manduláit, az orvos szerint
Minden évben el fogja kapni. Garantáltan...
GYŐZŐ
Zárjuk magunkra az ajtót.
Nem kell több vendég. *(Kulcsra zárja a bejáratot, majd folytatja a beszédet)*
Senki se kérte a fölmentését,
Nem indult fegyelmi eljárás senki ellen.
Pedig akik életben vannak,
Tetőtől talpig szerencsétlenek. *(Iszik. Vicces)*
Régen sakál üvölt a hamvaik felett,
Amikor én még mindig itt leszek...
Akik élnek, azok egytől egyig
Hullajelöltek. Akik élnek, a kóma közelében
Vegetálnak. Vegetálnak.
Olyanok, mint egy öregedő pápa,
Vagy egy saját magát túlélte miniszter.
ZSUZSI *(Győzőre mutatva, súgva Rolandnak)*
A kipihent ember öröm.
Aki fáradt, az mindenkinek teher;
Könnyen durva hibát követ el.
A fáradtakat baleset éri.

ALMA (*Kálmánnak*)
Tényleg, miért nem mondhat le a pápa?
Mért éli túl mindig saját magát?
KÁLMÁN
Nyilván hübriszből nem mond le,
A menyeyi kényszer tartja a trónon.
DELFIN (*félíg hunyt szemhéja alól figyeli a társaságot*)
Vagy a halandók görcse,
Vagy az emberi nagyképűség.
Öröm öszentségének félbetegem,
Félhülyén ragaszkodni
A majdnem semmihez, ott fönt?... Nem öröm.
HENRIK (*kásás hangon közbeszól*)
Stólához, tiarához, a fehér reverendához?... Nem éppen semmi.
DELFIN
Megerterm. Ez annyira emberi,
Annyira mélységesen emberi gesztus.

Mariann leül, szigorúan, előkelő elhatárolódással körbenéz. Egyedül Kálmánra pillant barátságosan, hosszan

ZSUZSI
Ó, ez csak a hűség.
A pápának nem illik lemondania.
GYŐZŐ
Ez mégsem egy gyorséterem-lánc,
Ahol ő a vezérigazgató,
És lemond, hogyha kiöregedett.
Az utódok hada glédába gyűlik,
Remegő térdel, remegő szájjal,
Sorban állva remél mindegyik a sírig;
S ő nem mondhat le.

ALMA
Vajon miért?
ZSUZSI
Mondom: mert nem illik.
Neki nem illik lemondania.
KÁLMÁN
A sír széléről küld enciklikákat.
DELFIN
Öröm az öregkori önimádat.
GYŐZŐ
Súlyos paphiány van,
Mégsem változtat a dogmáin!
KRISZTIÁN

A cölibátus nem dogma, hanem
Értelmes, józan szabály, mely a fegyelmet
Szolgálja az egyház szűk kebelében...
KÁLMÁN (*viszonozza Mariann pillantását*)
Olyan szűkös ez így, az egész, papnők nélkül.
KRISZTIÁN
Egyszer meglátogattam

Az unokabátyámat a rendházban.
Tetőtől talpig reverenda takarta
A gyönyörűbbnél gyönyörűbb férfiakat.
Ó, nincs ott kényszer, ők döntöttek így:
Az érettséggel, örömmel és odaadással
Megélt papi nőtlenség nagy áldás
Az egyház és a társadalom
Számára egyaránt...
KÁLMÁN
Pápista baromság.
GYŐZŐ
Olyan szigorú vagy.

2

(Az eddigiek. Zsuzsi mosogat. Krisztián átül Mariann mellé. Győző leül Delfin mellé. Roland kiviszi a rendeléseket)

KRISZTIÁN
Ma jól nézel ki.
MARIANN
Miért, hogy nézek ki?
KRISZTIÁN
Bár a derű aranyoz be,
Teljesen átlagosan.
MARIANN
Teljesen átlagosan? Az jó.
KRISZTIÁN
Nem annyira jó, mint te szeretnéd.
Azt hiszed, védettséget biztosít a szürke?...
Azt hiszed, így sérülsz kevesebbser?
Legyél ritka, legyél exkluzív;
Akkor Győző sem fog majd elhanyagolni.
Ez a parád, nem? Joggal.
MARIANN
Én mindent...
KRISZTIÁN
Nem mindent. Ellustultál, ellustultál, igazán.
Ez a rezzenéstelen burjánzás...
MARIANN
Nem mozdultam ki vagy öt napja a házból.
KRISZTIÁN
Helytelen. Fölöttébb helytelen.
Van ez a szépségszalondod, nem? Tök divatos hely.

Mariann sóhajt, megvonja a vállát

KRISZTIÁN (*int Zsuzsinak, sört rendel*)
Aggódsz Győzőért? Így generálja a lényegi problémát
A problémától való páni rettegés:
Annyira félted a férjed, hogy egyszeriben csak

Tényleg lesz miért félni őt.
Nyugodtnak tűnsz, de valójában forrsz belül.
MARIANN
Szakközépben tűzzománcre jártam,
Versenyt is nyertem, kiállították a képeimet...
Valamiben én akartam lenni a legeslegjobb a világon,
Lassan már nem tudom, miben...
KRISZTIÁN
Lázadj föl, ha szűk neked a mostani életed:
Másképp fölrobbansz, mint egy százaz izzó
A hatvan wattos foglalatban.

Zsuzsi sört hoz Krisztiánnak. Mariann föláll, retiküllet a hóna alatt elindul Delfin és Győző asztala felé. Hallgat, kivár

DELFIN
Hallottatok? Nyílt egy új éjjeli hely,
Nonstop kocsmá a Vadkacsa mellett.
Úgy hívják, Uhu. Jó hülye név,
De fantasztikus maga a hely.
GYŐZŐ (*megfogja Delfin kezét*)
Ezek a te helyeid... Delfin
Imád havonta egyszer romkocsmában
Meghajnalodni. Óvatos duhaj,
Tizenhat éves hímtagok között.
Tinédzser jópofaságok,
És a dübörgő sulidiszkó!...
Gimnázium, harmatos gimnázium.
Én kiiratkoztam régen, tízezer éve.
MARIANN (*Győzőhöz lép, végigméri Delfint*)
Győző, fontos... Figyelj már ide.
GYŐZŐ
Nem érek rá, Mariann, nem veszed észre?
Sztoriban vagyok, csak nem hagyom abba.
Nem látod? Beszélgetek valakivel.
MARIANN
Hívott a könyvelő. Azt mondja,
Próbált elérni egész pénteken,
Meg egész szombat reggel, sose vetted föl...
GYŐZŐ (*elnyújtva az utolsó szót*)
Szombaton éjjel mégse keressen mááár.
MARIANN (*főlemeli a hangját*)
Te tudod, mennyire fontos, vagy nem fontos;
Te tudod, mennyire sürgős,
Vagy mennyire nem sürgős.
GYŐZŐ
Az egész pitiáner ügyed,
Az egész pitiáner birodalmad
Perifériára szorult. Nincs rád időm. (*Delfin felé fordul*)
És kik járnak abba az Uhuba?...

Mariann lecsapja az asztalra a retiküljét. Győző szeliden főlemeli, és visszaadja neki. Zsuzsi és Roland el konyhába. Mariann visszaül Krisztián mellé

KRISZTIÁN (*Delfin és Győző kettősére pillant*)
Ezek, úgy látszik, összebútoroztak.
MARIANN (*a fülbevalóját igazgatja*)
Úgy tudtam, legalább négy éve
Nincsen senkije rajtam kívül.
KRISZTIÁN
De talán rosszul tudtad...
Valamit rosszul tudni rosszabb, mint
Egyáltalán nem tudni?
MARIANN
Nem tudom.
KRISZTIÁN
Minden primadonnának
Van egy kopaszodó férje
— Kivéve a Delfint, mert neki az sincs —,
Van takargatnivalója, narancsbőre a farpofái
Tövénél, anyajegye a lapockájánál:
Csak a fél operaházi büfé tud róla.
MARIANN (*kinéz az utcára*)
Meg a fél Németvölgy tud róla, csak én nem.
Delfin? A Győzővel?!... Meg a Kálmánnal! Ez a nő furcsa.
KRISZTIÁN
A furcsa, az körülbelül bolondot jelent, nem?
Csak negatív lehet, ha bárki furcsa.
Nem egyszerűbb, ha azt mondod: bolond?
Furcsa... Pimaszul őszintétlen jelző.
Álruhában jár, nagyon is békés mezben,
De mindig baljós rosszallást közöl... (*Iszik*)
Hallottad? Delfin a nyáron,
Amikor az a csúnya balesete volt,
Elterjesztette magáról,
Konkrétan énelem vitette hírül,
Hogy meghalt... A hatásra
Volt kíváncsi, vajon milyen
Nélküle a büfébeli élet.
Borzasztó hülye helyzet a számomra...
Két héttel később fölbukkant a házban,
Mégkérdezte a kollégáktól,
Vajon boldogok voltak-e,
Mikor a hírt hallották tőlem. Furcsa.
MARIANN
És boldogok voltak?
KRISZTIÁN
Naná. Na jó, nem. Sajnálták. Kicsit.

Mariann föláll, cigarettát vesz elő a retiküljéből, elindul a bajárat felé. Integtet Henriknek. Elhalad Kálmán asztala mellett

MARIANN *(érdeklődve)*

Szia, Henrik, hogy vagy?

KÁLMÁN

Henrik magányos, épp olyan magányos,

Mint egy pizzafutár a mínusz tizenötben,

Mint lélek a lelkipurdalásban.

HENRIK *(hadarva Mariannak)*

Iszonyúan kitoltak velem: rendeltem,

Többször szoltam, reklamáltam! Semmibe vettek, képzeld,

Egyszerűen ignoráltak... De miért?

Nincs magyarázat. Nincsen magyarázat.

Egész testemben elkezdtem remegni.

Dehogy vagyok én éhes, nem is arról van szó...

Elképesztő érzés becsapottnak lenni, tudod.

MARIANN *(Győzöt figyel. Maga elé)*

Megtanultuk büntetni magunkat. *(Körbenéz. Rezignáltan nézegeti a borszekerény tartalmát, aztán veszi a kabátját, kimegy az étterem elé, hogy rágyújtson; de ezt már nem látjuk)*

3

(Az eddigiek. Győző, Delfin, Alma a bárpulznál. Kálmán Krisztiánnal. Zsuzsi kivisz egy kávét Kálmánnak, Roland bort szervíroz a többieknek, Delfinnek koktélt. Henrik a háttérben, egyedül egy üveg vörösbor társaságában)

GYŐZŐ *(Delfinnek)*

Kipirosította az Isten az arcod,

De mégis, mi a fenének örülsz?

DELFIN

Most van a Fák Újéve, tudod.

GYŐZŐ

Igen? Akkor ma is buli van

A Vadkacsában? Vagy az Uhuban?

DELFIN

A Vadkacsában mindig buli van.

Az volna a furcsa, ha nem volna.

ALMA *(halkan Győzőnek)*

„Hát ember-e a mező fája,

Hogy ellene hadat viselj?”

GYŐZŐ

Tessék?

ALMA *(farkasszemet néz Delfinnel, de Győzőhöz beszél)*

Mózes. Az ötödik könyvében arra céloz,

Hogy gyümölcsfákat kivágni

Még háború esetén is tilos.

GYŐZŐ

A Mózes könyve?

DELFIN *(elkerekedő szemmel)*

A Mózes könyve?...

ALMA

Aha. *(Delfinre)* Műkedvelő. *(Kimegy az utcára, hogy rágyújtson)*

Jön Mariann az utcáról, szembetalálja magát Delfinnel a bárpult előtt. Leül Henrik mellé. Kálmán és Győző a kanapén. Krisztián a jobb szélső asztalnál. Mindannyian isznak, korántsem fektelenül, de kitartóan

GYŐZŐ *(tölt)*

Tegnap jött az álmatlanság,

Hogy fölrázza a húsom és a gögöm.

Egyetlen éjszaka alatt több tudást kaptam,

Mint együttvéve a sok léha napon.

KÁLMÁN

Konkrétabban?

GYŐZŐ

Alvás és felejtés, rajtunk ez segít;

És a felejtés mindig dallamos.

Az ember túl gyöngé ahhoz,

Hogy huszonnégy órányi

Józságot ép ésszel kibírjon.

KÁLMÁN *(a bárpultra könyököl)*

Én is virrasztani fogok.

GYŐZŐ

Helyes. *(A főbejáratra mutat)*

Honnan tudta a Mózes könyvét?

KÁLMÁN

Mindent tud. Nagyjából mindent.

GYŐZŐ *(Mariannra pillant)*

Istenem, a családommal is

Szeretnék lenni néha... Hú, holnap vasárnap.

Kirándulunk a Pilisbe, de jó, de remek.

KRISZTIÁN *(félre)*

Győző tejsokoládé.

Van keserű csokoládé, például a Kálmán;

De a Győző tej. Nem érdekel.

Kálmán temperamentumos ember.

KÁLMÁN *(Győzőnek skeptikusan)*

Hirtelen miért lett ennyire fontos

A vasárnapi viaszosvászon? A família?

GYŐZŐ

Ezt te nem érted, mert nincsen gyereked.

KÁLMÁN

A varázsige: „Ezt te nem érted,

Mert nincsen gyereked.” Jó, rendben.

Visszajön Alma az utcáról. Zsuzsi és Roland eltűnnek a konyhában

GYŐZŐ

Tavaly mindenki meghalt,

Lényegében te is; és — képzeld csak el — én nem.

Végigfutom a tegnapi regisztert,

Kitörölöm az összes halottakat... *(Almát nézi)*

Szép feleséged volt, Kálmán, irigyellek.

Mariann is szép, persze, csak éppen...

KÁLMÁN *(türelmetlenül)*

Persze, csak éppen... Hallod...

GYŐZŐ

Hm?

KÁLMÁN

Te két esetben szoktál

Fölhívni: az első, természetesen,

Mikor orvost keresel, mert álmatlan vagy,

Szükséged van a gyógyszereidre;

A kettes, és ez a jóval gyakoribb:

Hogyha ünnepeltetni óhajtod magad.

Legyek tenor a kórusban? Soha.

Legyek segéded az öntömjénben? Nem leszek.

GYŐZŐ

Ehhez nem tudok hozzászólni.

KÁLMÁN

Ó, de milyen szárazon és hidegen

Koppan ez: „Nem tudok hozzászólni.”

A saját lényedhez. Tulajdon lényegedhez,

Ahhoz nem tudsz hozzászólni, Győző?

GYŐZŐ

A barátság jelzőlángja kilobban?...

Hol van a régi szombat esték szelleme,

Mikor az Isolabellában rúgtunk be, a...

KÁLMÁN

Mélyen méltóságomon

Alulinak érzem az ilyen szolgálatokat.

Nem vagyok kórlista kisfiú, Győző.

Dombi gyerek vagyok, második kerület, baszd meg.

GYŐZŐ *(lazán)*

Oké. Nem koccintunk rád többet.

Majd rád koccintunk. Berúgtam tegnap is.

Péntekre zúdul a szombat,

Personally, majd ma is berúgok. *(A nyakát tapogatja)*

Egy kicsit sokat iszom újabban...

KÁLMÁN

A tisztulásra remek módszer: megleled az izzó

Pontot a tarkód közepén;

Összpontosítasz, akarattal hűtöd, csillapítod;

Érzed, lassan hűl, közben hűlsz te is:

Méregtelenítesz és fölszabadulsz. *(Szünet)*

A jóhízeműség, az csakugyan gyógyít.

GYŐZŐ

Ó. És te velem jóhízemű vagy?

KÁLMÁN *(nyájas)*

A félreértés ellenszere

Mindig a kristályos jóhízeműség:

Gondolkodj rólam mindig pozitívan,

Gondold rólam az elképzelhető legjobbat.

Bízzál bennem. A barátod vagyok. Igaz barát.

ALMA *(föláll. Kacéran Győzőnek)*

Győző, szabad benézni a konyhába?

GYŐZŐ

Hogy jut eszedbe?

ALMA

Egyszerűen érdekel.

GYŐZŐ

Neked szabad.

MARIANN *(utánozza Győzöt, Henriknek)*

„Neked szabad.” Elképesztő.

KÁLMÁN *(Krisztiánnak)*

Nem igaz, hogy az orrom előtt...

Mindig sejtettem, hogy a Győző

Gerjed az Almára. De hogy itt és így?

KRISZTIÁN

Már vagy fél éve vége van közöttetek...

Neki is van hormonháztartása.

Alma eltűnik a konyhában, Győző utána. Jön Zsuzsi és Roland. A bárpult mellett enyelegnek. Delfin és Kálmán némán egymás mellett. Mariann föláll Henrik mellől, aki magába roskadva ül; Mariann körbenéz, szövetségest keres. Krisztián a borszekerényhez lép, és rövid tanakodás után mégis bort rendel Rolandtól. Leül, Mariann csatlakozik hozzá

ROLAND *(pillantást vetve Delfinére)*

Minden nap más hullámot vet az éjszaka,

Máshogy zajlik a társasjáték.

Ma tetszel a líblingednek, holnap nem.

Teljes tohuvabóhu.

ZSUZSI *(Roland kezére csap, kifejti magát az ölelésből)*

Kifelé, ez a komfortzónám!...

A színeváltozás teljesen összezavar. *(Alma kabátjára pillant a fogason, aztán megint Roland kezére csap)*

Minden férfinak van egy eszményképe,

Elérhetetlen, magaslati levegő...

Az éjjeli őrszem végül mégis

A szomszéd őrszemnek vall őszinte szerelmet:

Mi vagyunk az éjjel urai.

ROLAND *(jókedvűen)*

Possible.